

Dz. U. 2015 poz. 378**U S T A W A**

z dnia 20 lutego 2015 r.

o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności**Opracowano na
podstawie: t.j.
Dz. U. z 2023 r.
poz. 1554, z 2024
r. poz. 1673.****Art. 1.** Ustawa określa:

- 1) zadania oraz właściwość organów w zakresie określonym w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azyłu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159, z późn. zm.¹⁾), zwanym dalej „rozporządzeniem 2021/1060”, w odniesieniu do rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, o którym mowa w tytule III w rozdziale II rozporządzenia 2021/1060, zwanego dalej „rozwojem lokalnym kierowanym przez społeczność”;
- 2) zasady:
  - a) organizacji i działania lokalnych grup działania, o których mowa w art. 31 ust. 2 lit. b rozporządzenia 2021/1060, zwanych dalej „LGD”;
  - b) dokonywania wyboru strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, o których mowa w art. 32 rozporządzenia 2021/1060, zwanych dalej „LSR”;

¹⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 261 z 22.07.2021, str. 58 oraz Dz. Urz. UE L 241 z 19.09.2022, str. 16.

- c) udzielania wsparcia z udziałem funduszy, w ramach których jest finansowany rozwój lokalny kierowany przez społeczność, zwanych dalej „EFSI”, wspólne dla wszystkich EFSI
- w zakresie nieokreślonym w przepisach, o których mowa w pkt 1, lub przewidzianym w tych przepisach do określenia przez państwo członkowskie Unii Europejskiej.

Art. 1a. Przepisów ustawy nie stosuje się do programu realizowanego z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury.

Art. 2. 1. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność jest wspierany w ramach programów lub planów finansowanych z udziałem EFSI, jeżeli takie wsparcie zostało przewidziane w tych programach lub planach, zwanych dalej „programami”.

2. (uchylony)

Art. 3. 1. Komisję, o której mowa w art. 32 ust. 2 rozporządzenia 2021/1060, zwaną dalej „komisją”, powołuje zarząd województwa, w drodze uchwały, określając w szczególności:

- 1) liczbę członków komisji;
- 2) skład komisji, w tym przewodniczącego i jego zastępcę będących przedstawicielami zarządu województwa;
- 3) regulamin działania komisji normujący zasady jej funkcjonowania, w tym podział zadań między członków komisji i zasady wynagradzania członków komisji będących ekspertami.

2. W skład komisji wchodzi przedstawiciele zarządu województwa i eksperci.

3. Eksperci stanowią co najmniej jedną trzecią składu komisji. Do ekspertów przepisy rozdziału 17 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz. U. poz. 1079) stosuje się odpowiednio.

4. (uchylony)

5. Uchwały komisji zapadają zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy składu komisji. W razie równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego.

6. Uchwałę komisji podpisuje przewodniczący komisji albo jego zastępca.

7. Obsługę komisji zapewnia zarząd województwa.

8. Komisje i zarządy województw współpracują ze sobą w zakresie realizacji zadań, o których mowa w art. 32 ust. 2 rozporządzenia 2021/1060, w szczególności przy ustalaniu zaistnienia okoliczności określonych w art. 5 ust. 3 pkt 1a i ust. 7 oraz przygotowywaniu list ocenionych LSR, o których mowa w art. 11 ust. 2.

Art. 4. 1. LGD działa jako stowarzyszenie posiadające osobowość prawną.

2. Siedziba LGD znajduje się w miejscowości położonej w województwie, którego obszar jest objęty LSR, a w przypadku gdy LSR obejmuje obszar więcej niż jednego województwa – w miejscowości położonej w jednym z tych województw.

3. Do tworzenia i działania LGD stosuje się przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261), z tym że:

- 1) członkami zwyczajnymi LGD mogą być osoby fizyczne i osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, z wyłączeniem województw;
- 2) nadzór nad LGD sprawuje marszałek województwa;
- 3) LGD, w zakresie określonym w jej statucie, może prowadzić działalność gospodarczą służącą realizacji LSR;
- 4) LGD, oprócz organów wymaganych na podstawie art. 11 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach, jest obowiązana posiadać organ, do którego właściwości należy:
  - a) wybór operacji w rozumieniu art. 2 pkt 4 rozporządzenia 2021/1060, zwanych dalej „operacjami”, które mają być realizowane w ramach LSR, oraz
  - b) ustalenie kwoty wsparcia– zgodnie z art. 33 ust. 3 lit. d rozporządzenia 2021/1060, zwany dalej „radą”, chyba że w statucie LGD przewidziano, że zadania te należą do właściwości zarządu.

4. Rada jest wybierana przez walne zebranie członków albo przez zebranie delegatów LGD, spośród członków LGD. Członek rady nie może być równocześnie członkiem organu kontroli wewnętrznej LGD, zarządu LGD lub pracownikiem LGD.

5. Członkowie rady będący osobami fizycznymi uczestniczą w jej pracach, w tym biorą udział w głosowaniu nad jej uchwałami, osobiście, a członkowie będący osobami prawnymi – przez organ uprawniony do reprezentowania tej osoby prawnej

albo pełnomocnika umocowanego do uczestniczenia w pracach rady. Udzielenie dalszego pełnomocnictwa do uczestniczenia w pracach rady jest niedopuszczalne.

6. W przypadku gdy do właściwości zarządu należy wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR, i ustalanie kwoty wsparcia zgodnie z art. 33 ust. 3 lit. d rozporządzenia 2021/1060, członkowie zarządu nie mogą być zatrudnieni przez LGD na stanowisku związanym ze świadczeniem doradztwa na rzecz podmiotów ubiegających się o wsparcie, o którym mowa w art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2021/1060.

7. Ilekroć w dalszych przepisach ustawy jest mowa o radzie należy przez to rozumieć zarząd, jeżeli do właściwości zarządu należy wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR, i ustalanie kwoty wsparcia, zgodnie z art. 33 ust. 3 lit. d rozporządzenia 2021/1060.

Art. 4a. 1. Jeżeli członkowie komisji lub członkowie rady wyrazili na to zgodę w formie dokumentowej, głosowanie poza posiedzeniami komisji lub rady może odbywać się z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej.

2. Informacja o możliwości udziału w posiedzeniu komisji lub rady z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej jest zawarta w zawiadomieniu o tym posiedzeniu, w którym ponadto jest zamieszczony dokładny opis sposobu uczestnictwa i wykonywania prawa głosu.

3. Wykorzystanie środków komunikacji elektronicznej w głosowaniach na posiedzeniach komisji lub rady odbywa się przy zapewnieniu co najmniej:

- 1) transmisji posiedzenia w czasie rzeczywistym;
- 2) dwustronnej komunikacji w czasie rzeczywistym, w ramach której odpowiednio członek komisji lub rady może wypowiadać się w czasie posiedzenia;
- 3) wykonywania prawa głosu osobiście lub przez pełnomocnika przed lub w czasie posiedzenia.

4. Wykorzystanie środków komunikacji elektronicznej w głosowaniach na posiedzeniach oraz poza posiedzeniami odpowiednio komisji albo rady może podlegać odmiennym uregulowaniom, w tym ograniczeniom, odpowiednio w regulaminie komisji albo statucie LGD. Regulamin komisji albo statut LGD może wyłączyć możliwość stosowania przepisów ust. 1–3 odpowiednio w odniesieniu do komisji albo LGD.

Art. 4b. 1. W przypadku gdy nie ma podstaw, aby stowarzyszenie działało dalej jako LGD zgodnie z art. 4, marszałek województwa informuje stowarzyszenie o tych okolicznościach.

2. Stowarzyszenie jest obowiązane do zmiany statutu przez jego dostosowanie do przepisów ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach oraz do zgłoszenia do Krajowego Rejestru Sądowego zmiany informacji wymaganych przepisami o Krajowym Rejestrze Sądowym w terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania informacji, o której mowa w ust. 1.

Art. 5. 1. Wyboru LSR dokonuje się spośród LSR spełniających następujące warunki:

- 1) LSR zawiera elementy określone w art. 32 ust. 1 rozporządzenia 2021/1060,
  - 2) obszar objęty LSR jest spójny przestrzennie oraz:
    - a) w przypadku gdy realizacja LSR ma być współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – jest zamieszkały nie mniej niż przez 30 tys. mieszkańców, nie licząc mieszkańców miast zamieszkałych przez więcej niż 20 tys. mieszkańców, a co najmniej dwie gminy spośród gmin objętych tym obszarem nie są miastami zamieszkanymi przez więcej niż 20 tys. mieszkańców,
    - b) w przypadku gdy realizacja LSR ma być współfinansowana wyłącznie ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus lub Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a jej obszarem objęte jest wyłącznie miasto lub część miasta – jest zamieszkały nie mniej niż przez 20 tys. mieszkańców,
    - c) w pozostałych przypadkach – obejmuje co najmniej dwie gminy i jest zamieszkały nie mniej niż przez 30 tys. mieszkańców,
  - 3) LSR będzie realizowana przez LGD:
    - a) spełniającą wymagania określone w rozporządzeniu 2021/1060 oraz w art. 4,
    - b) posiadającą opracowany plan komunikacji z lokalną społecznością,
  - 4) LSR będzie współfinansowana ze środków wszystkich EFSI, o których współfinansowanie może się ubiegać LGD, ubiegając się o wybór LSR,
  - 5) inne warunki określone w regulaminie konkursu
- zwane dalej „warunkami dostępu”.

2. (uchylony)

3. Wyboru LSR dokonuje się:

- 1) przy zastosowaniu kryteriów wyboru LSR określonych w regulaminie konkursu;
- 1a) jeżeli LSR nie obejmuje obszaru gmin objętych innymi LSR wybranymi po dniu 1 stycznia 2021 r., chyba że te LSR nie są już realizowane na podstawie umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR, zwanej dalej „umową ramową”;
- 2) do wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR.

4. Liczbę mieszkańców, o których mowa w ust. 1 pkt 2, ustala się według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. na podstawie wynikowych informacji statystycznych ogłaszanych, udostępnianych lub rozpowszechnianych zgodnie z przepisami o statystyce publicznej.

5. Warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, uznaje się za spełniony także, jeżeli wnioskodawca jest stroną umowy ramowej zawartej przed dniem 1 stycznia 2021 r., ale nie wcześniej niż dnia 1 stycznia 2016 r., a obszar objęty planowaną LSR jest tożsamy z obszarem objętym LSR i ta LSR stanowi załącznik do umowy ramowej.

6. W przypadku gdy co najmniej dwie LSR uzyskały taką samą liczbę punktów w ramach oceny kryteriów wyboru LSR, o kolejności wyboru LSR decyduje w kolejności wskazanej poniżej większa liczba:

- 1) punktów uzyskanych w ramach oceny kolejnych kryteriów wyboru LSR;
- 2) mieszkańców obszaru objętego LSR ustalona zgodnie z ust. 4;
- 3) członków stowarzyszonych w danej LGD.

7. W przypadku gdy co najmniej dwie LSR obejmują obszar tej samej gminy, o wyborze LSR decyduje większa liczba punktów uzyskanych w ramach oceny kryteriów wyboru LSR, a w przypadku gdy liczba punktów uzyskanych przez te LSR jest taka sama, o wyborze LSR decyduje kolejność ustalona w sposób określony w ust. 6.

Art. 6. Wyboru LSR dokonuje się na wniosek LGD w ramach konkursu ogłoszonego przez zarząd województwa.

Art. 7. Wniosek o wybór LSR składa się do zarządu województwa:

- 1) na formularzu opracowanym przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi i udostępnionym przez zarząd województwa;

- 2) w terminie wskazanym w ogłoszeniu o konkursie na wybór LSR, uzgodnionym przez zarząd województwa z ministrem właściwym do spraw rozwoju wsi.

Art. 8. 1. Ogłoszenie o konkursie:

- 1) zawiera w szczególności wskazanie:
  - a) terminu składania wniosków o wybór LSR,
  - b) miejsca i trybu składania wniosków o wybór LSR,
  - c) sposobu ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR,
  - d) miejsca zamieszczenia formularza wniosku o wybór LSR, formularza umowy ramowej oraz regulaminu konkursu,
  - e) dokumentów potwierdzających spełnienie warunków dostępu oraz kryteriów wyboru LSR,
  - f) EFSI, z których środków będą współfinansowane LSR wybrane w ramach tego konkursu;
- 2) jest podawane do publicznej wiadomości przez zarząd województwa, w szczególności na stronie internetowej województwa, co najmniej 30 dni przed dniem rozpoczęcia terminu składania wniosków o wybór LSR.

2. Termin składania wniosków o wybór LSR nie może być krótszy niż 14 dni i dłuższy niż 60 dni.

Art. 9. 1. Zarząd województwa przeprowadza wybór LSR na podstawie regulaminu konkursu.

2. Regulamin konkursu w szczególności określa:

- 1) tryb składania wniosków o wybór LSR i sposób uzupełniania w tych wnioskach braków, usuwania w nich uchybień, udzielania wyjaśnień lub przedkładania dokumentów niezbędnych do oceny warunków dostępu oraz poprawiania oczywistych omyłek;
  - 1a) warunki dostępu;
  - 2) kryteria wyboru LSR wraz z podaniem sposobu ich oceny;
  - 3) (uchylony)
  - 4) sposób ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR;

- 5) sposób podania do publicznej wiadomości wysokości środków dostępnych w ramach konkursu przeznaczonych na realizację LSR;
- 6) sposób podania do publicznej wiadomości wyników konkursu;
- 7) formę i sposób udzielania LGD wyjaśnień w kwestiach dotyczących konkursu;
- 8) wytyczne w zakresie sposobu podejmowania rozstrzygnięcia o wyborze LSR w sytuacji, o której mowa w art. 5 ust. 7;
- 9) (uchylony)

3. Regulamin konkursu może określić minimalną liczbę punktów dla danego kryterium wyboru lub minimalną łączną liczbę punktów, której uzyskanie jest niezbędne do wyboru LSR.

4. Zarząd województwa podaje do publicznej wiadomości, w szczególności na stronie internetowej województwa, regulamin konkursu. Do czasu rozstrzygnięcia konkursu niedopuszczalna jest zmiana regulaminu konkursu skutkująca nierównym traktowaniem LGD.

Art. 10. 1. W przypadku gdy:

- 1) wniosek o wybór LSR:
  - a) nie został złożony w terminie lub
  - b) nie zawiera nazwy LGD, lub
  - c) nie zawiera adresu LGD i nie można ustalić tego adresu na podstawie posiadanych danych, lub
- 2) do wniosku o wybór LSR nie dołączono LSR

– zarząd województwa pozostawia wniosek bez rozpatrzenia.

2. W razie stwierdzenia, że wniosek o wybór LSR zawiera braki inne niż określone w ust. 1 lub zawiera uchybienia, lub jest konieczne uzyskanie wyjaśnień lub dokumentów niezbędnych do oceny warunków dostępu, zarząd województwa wzywa LGD do uzupełnienia tych braków, usunięcia tych uchybień lub złożenia tych wyjaśnień lub tych dokumentów w terminie 14 dni, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia.

3. Uzupełnienie we wniosku o wybór LSR braków innych niż określone w ust. 1 lub usunięcie w tym wniosku uchybień, lub złożenie wyjaśnień lub dokumentów niezbędnych do oceny spełnienia warunków dostępu nie może prowadzić do istotnej modyfikacji tego wniosku w zakresie spełnienia kryteriów wyboru LSR.

3a. W przypadku stwierdzenia, że wniosek o wybór LSR zawiera oczywiste omyłki pisarskie lub rachunkowe, zarząd województwa może poprawić je z urzędu, informując o tym LGD.

4. Jeżeli nie są spełnione warunki dostępu, zarząd województwa informuje LGD o odrzuceniu LSR wraz z podaniem przyczyn odrzucenia LSR oraz pouczeniem o możliwości wniesienia sprzeciwu.

5. Od rozstrzygnięcia o odrzuceniu LSR LGD przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu.

5a. Sprzeciw wnosi się:

- 1) do komisji za pośrednictwem właściwego zarządu województwa;
- 2) na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej w terminie 7 dni od dnia otrzymania informacji, o której mowa w ust. 4.

5b. Sprzeciw zawiera:

- 1) oznaczenie komisji właściwej do rozpatrzenia sprzeciwu;
- 2) oznaczenie LGD;
- 3) wskazanie warunków dostępu, z których oceną LGD się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem;
- 4) podpis własnoręczny albo kwalifikowany podpis elektroniczny, albo podpis zaufany, albo podpis osobisty osoby upoważnionej do reprezentowania LGD – w zależności od sposobu utrwalenia pisma.

5c. W przypadku gdy sprzeciw:

- 1) nie spełnia wymogów, o których mowa w ust. 5a pkt 2 lub ust. 5b – komisja pozostawia sprzeciw bez rozpatrzenia;
- 2) nie został uwzględniony – komisja utrzymuje w mocy rozstrzygnięcie o odrzuceniu LSR;
- 3) został uwzględniony – komisja stwierdza spełnienie warunków dostępu.

5d. Komisja rozpatruje sprzeciw, weryfikując prawidłowość oceny wniosku w zakresie spełnienia warunków dostępu, z których oceną LGD się nie zgadza, w terminie nie dłuższym niż 21 dni, licząc od dnia otrzymania sprzeciwu.

5e. O wyniku rozpatrzenia sprzeciwu komisja informuje LGD w formie pisemnej wraz z uzasadnieniem, a w przypadku gdy sprzeciw nie został uwzględniony – wraz z pouczeniem o możliwości wniesienia skargi, o której mowa w art. 11a ust. 1.

5f. W rozpatrywaniu sprzeciwu nie mogą brać udziału członkowie komisji będący przedstawicielami zarządu województwa, którzy dokonywali oceny spełnienia warunków dostępu tej LSR, której dotyczy sprzeciw.

6. Jeżeli są spełnione warunki dostępu, LSR podlega ocenie pod względem spełnienia kryteriów wyboru LSR, zwanej dalej „oceną LSR”, dokonywanej przez komisję.

7. O wyniku oceny LSR komisja informuje LGD w terminie 4 miesięcy od dnia upływu terminu składania wniosków o wybór LSR. Informacja zawiera liczbę uzyskanych punktów w ramach poszczególnych kryteriów wyboru LSR i uzasadnienie tej oceny oraz pouczenie o możliwości wniesienia odwołania, o którym mowa w ust. 8.

8. Od wyniku oceny LSR LGD przysługuje prawo wniesienia odwołania.

9. Odwołanie wnosi się:

- 1) do instytucji zarządzającej programem:
  - a) współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – w przypadku gdy realizacja LSR ma być współfinansowana w całości lub części ze środków tego funduszu,
  - b) którego środki będą przeznaczone na współfinansowanie realizacji LSR – w pozostałych przypadkach;
- 2) na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej w terminie 7 dni od dnia otrzymania informacji, o której mowa w ust. 7.

10. Odwołanie zawiera:

- 1) oznaczenie instytucji zarządzającej programem, zwanej dalej „IZ”, właściwej do rozpatrzenia odwołania;
- 2) oznaczenie LGD;
- 3) wskazanie kryteriów wyboru LSR, z których oceną LGD się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem;
- 4) podpis własnoręczny albo kwalifikowany podpis elektroniczny, albo podpis zaufany, albo podpis osobisty osoby upoważnionej do reprezentowania LGD – w zależności od sposobu utrwalenia pisma.

11. W przypadku gdy realizacja LSR ma być współfinansowana również z EFSI innych niż Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, IZ,

o której mowa w ust. 9 pkt 1, rozpatruje odwołanie w uzgodnieniu z IZ programem, którego środki będą przeznaczone na współfinansowanie realizacji tej LSR.

12. W przypadku gdy odwołanie:

- 1) nie spełnia wymogów określonych w ust. 9 pkt 2 lub ust. 10 – IZ pozostawia je bez rozpatrzenia;
- 2) nie zostało uwzględnione – IZ utrzymuje w mocy wynik oceny LSR;
- 3) zostało uwzględnione – IZ informuje komisję o wyniku dokonanej oceny kryteriów wyboru LSR, z których oceną LGD się nie zgadza, i wskazuje sposób załatwienia sprawy.

13. IZ rozpatruje odwołanie w terminie 30 dni od dnia jego otrzymania.

14. O wyniku rozpatrzenia odwołania IZ informuje LGD w formie pisemnej wraz z podaniem uzasadnienia.

15. Do oceny spełniania kryteriów wyboru LSR wskazanych w odwołaniu IZ może wyznaczyć ekspertów, którzy nie brali udziału w ocenie LSR dokonanej przez komisję, której dotyczy odwołanie. Do ekspertów przepisy rozdziału 17 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 stosuje się odpowiednio.

16. W przypadku uwzględnienia odwołania komisja dokonuje aktualizacji oceny LSR, w odniesieniu do której IZ uwzględniła odwołanie, uwzględniając wskazany przez IZ sposób załatwienia sprawy.

Art. 11. 1. Wybór LSR jest dokonywany w drodze uchwały komisji.

2. Komisja przygotowuje i zamieszcza na stronie internetowej województwa listę ocenionych LSR zawierającą liczbę punktów otrzymanych przez poszczególne LSR oraz wskazanie LSR, które zostały wybrane.

3. Komisja informuje LGD o wyniku wyboru LSR, przesyłając uchwałę o wyborze LSR zawierającą informację o liczbie punktów otrzymanych w ramach oceny poszczególnych kryteriów wyboru LSR, uzasadnienie tej oceny i pouczenie o możliwości wniesienia skargi, o której mowa w art. 11a ust. 1.

4. (uchylony)

5. Wyboru LSR dokonuje się w terminie 6 miesięcy od dnia upływu terminu składania wniosków o wybór LSR.

6. (uchylony)

Art. 11a. 1. LGD przysługuje prawo wniesienia do sądu administracyjnego skargi:

- 1) na rozstrzygnięcie komisji o utrzymaniu w mocy rozstrzygnięcia o odrzuceniu LSR – w przypadku nieuwzględnienia przez komisję sprzeciwu,
- 2) na uchwałę, o której mowa w art. 11 ust. 1
– na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 259 i 803).

2. Skarga jest wnoszona przez LGD w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji, o której mowa w art. 10 ust. 5e, albo uchwały, o której mowa w art. 11 ust. 1. Skarga podlega wpisowi stałemu.

3. Sąd rozpoznaje skargę w terminie 30 dni od dnia jej wniesienia.

4. Wniesienie skargi:

- 1) po terminie, o którym mowa w ust. 2,
- 2) bez uiszczenia wpisu stałego w terminie, o którym mowa w ust. 2
– powoduje pozostawienie skargi bez rozpoznania.

5. W przypadku, o którym mowa w art. 5 ust. 7, lub jeżeli zostaną wyczerpane środki przeznaczone na wybór LSR, lub jeżeli nie jest spełniony warunek określony w art. 5 ust. 3 pkt 1a, sąd, uwzględniając skargę, stwierdza tylko, że ocena wniosku LSR została przeprowadzona z naruszeniem prawa i nie uchyla rozstrzygnięcia komisji, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, albo uchwały, o której mowa w art. 11 ust. 1.

Art. 12. 1. Do postępowania w sprawie wyboru LSR, w tym w zakresie oceny spełniania warunków dostępu i oceny LSR, do postępowania w sprawie sprzeciwu oraz do postępowania w sprawie odwołania nie stosuje się przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, z wyjątkiem przepisów dotyczących:

- 1) właściwości miejscowej organów, wyłączenia pracowników organu, doręczeń, udostępniania akt, skarg i wniosków,
- 2) wezwań – w przypadku postępowania w sprawie oceny spełniania warunków dostępu

– o ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

2. W postępowaniu w sprawie wyboru LSR, w tym w zakresie oceny spełniania warunków dostępu i oceny LSR, zarząd województwa oraz komisja, przed którymi toczy się postępowanie:

- 1) stoją na straży praworządności;
- 2) są obowiązane w sposób wyczerpujący rozpatryć wniosek o wybór LSR i załączone do niego dokumenty oraz dowody przedstawione przez LGD w toku postępowania w sprawie oceny spełniania warunków dostępu i oceny LSR;
- 3) zapewniają równe traktowanie wszystkich LGD.

3. W postępowaniu w sprawie wyboru LSR, w tym w zakresie oceny spełniania warunków dostępu i oceny LSR, w postępowaniu w sprawie sprzeciwu oraz w postępowaniu w sprawie odwołania zarząd województwa lub IZ, przed którymi toczą się te postępowania, udziela LGD, na ich żądanie, niezbędnych pouczeń co do okoliczności faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem tych postępowań.

4. LGD uczestnicząca w postępowaniu w sprawie oceny spełniania warunków dostępu i oceny LSR, w postępowaniu w sprawie sprzeciwu oraz w postępowaniu w sprawie odwołania, jest obowiązana przedstawiać dowody oraz dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek. Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne.

Art. 13. Do LSR nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225 i 412).

Art. 14. 1. Niezwłocznie po dokonaniu wyboru LSR zarząd województwa zatwierdza LSR, zawierając z LGD, która będzie realizowała tę LSR, umowę ramową.

2. Umowa ramowa jest zawierana pod rygorem nieważności w formie pisemnej na formularzu opracowanym przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, udostępnionym przez zarząd województwa.

3. (uchylony)

4. Umowa ramowa, oprócz wskazania wysokości środków oraz obowiązków, o których mowa w art. 32 ust. 4 rozporządzenia 2021/1060, zawiera co najmniej określenie:

- 1) terminu i miejsca realizacji LSR;
- 2) zasad realizacji LSR, w tym dokonywania wyboru:
  - a) operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD,
  - b) operacji własnych LGD,
  - c) grantobiorców w ramach projektów grantowych;

- 3) zasad monitorowania, oceny i kontroli realizacji LSR;
- 4) zasad współpracy LGD z podmiotami zaangażowanymi we wdrażanie LSR;
- 5) (uchylony)
- 6) wysokości środków na realizację poszczególnych celów LSR z podziałem na środki pochodzące z poszczególnych EFSI;
- 7) warunków zmiany albo rozwiązania umowy w zakresie przewidzianym do wsparcia w ramach poszczególnych programów;
- 8) zobowiązania LGD do zamieszczenia umowy ramowej wraz z LSR na stronie internetowej LGD.
- 9) (uchylony)
  5. (uchylony)
  6. Załącznikami do umowy ramowej są wybrana LSR oraz plan komunikacji z lokalną społecznością.
  7. (uchylony)

Art. 14a. Jeżeli umowa ramowa została rozwiązana, a przy wyborze LSR stanowiącej załącznik do tej umowy miał zastosowanie przepis art. 5 ust. 7, komisja, w terminie 30 dni od dnia rozwiązania tej umowy, dokonuje wyboru kolejnych LSR spośród LSR ocenionych, lecz niewybranych w ramach konkursu rozstrzygniętego wyborem LSR stanowiącej załącznik do rozwiązywanej umowy ramowej, z tym że komisja:

- 1) dokonuje wyboru LSR, uchylając jednocześnie wcześniej podjętą uchwałę o wyborze LSR, w której wskazano, że ta LSR nie została wybrana;
- 2) aktualizuje i zamieszcza na stronie internetowej województwa listę, o której mowa w art. 11 ust. 2, wskazując dodatkowo, które spośród LSR wybranych nie są już realizowane na podstawie umowy ramowej.

Art. 14b. 1. Jeżeli środki przeznaczone na realizację LSR są dostępne:

- 1) obszar gminy, który:
  - a) nie jest objęty żadną LSR wybraną po dniu 1 stycznia 2021 r. albo
  - b) jest objęty LSR wybraną po dniu 1 stycznia 2021 r., która nie jest już realizowana na podstawie umowy ramowej

– może zostać przyłączony do obszaru objętego jedną z wybranych LSR, który graniczy z obszarem tej gminy, chyba że gmina ta objęta jest ocenioną LSR, która podlega wyborowi zgodnie z art. 14a;

2) zarząd województwa może ogłosić kolejny konkurs na wybór LSR.

2. Przyłączenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, następuje przez wprowadzenie zmiany w umowie ramowej.

Art. 14c. Wyboru LSR w ramach kolejnego konkursu dokonuje się przy zastosowaniu kryteriów wyboru LSR mających zastosowanie w poprzednim konkursie na wybór LSR, w terminie 4 miesięcy od dnia upływu terminu składania wniosków o wybór LSR, a:

- 1) o wyniku oceny LSR komisja informuje LGD w terminie 2 miesięcy od dnia upływu terminu składania wniosków o wybór LSR;
- 2) minister właściwy do spraw rozwoju wsi opracowuje formularze, o których mowa w art. 7 pkt 1 i art. 14 ust. 2, oraz regulamin, o którym mowa w art. 9 ust. 1:
  - a) w uzgodnieniu z zarządami województw będącymi IZ,
  - b) po zasięgnięciu opinii Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz zarządów województw niebędących IZ– z wyłączeniem zarządów województw, w których nie zostanie przeprowadzony kolejny konkurs na wybór LSR;
- 3) przepisu art. 15 ust. 2 nie stosuje się.

Art. 15. 1. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi opracowuje formularze, o których mowa w art. 7 pkt 1 i art. 14 ust. 2, oraz regulamin, o którym mowa w art. 9 ust. 1:

- 1) w uzgodnieniu z zarządami województw będącymi IZ;
- 2) po zasięgnięciu opinii Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz zarządów województw niebędących IZ.

2. Regulamin, o którym mowa w art. 9 ust. 1, w zakresie kryteriów wyboru LSR minister właściwy do spraw rozwoju wsi opracowuje po zasięgnięciu opinii komitetów monitorujących programy, o ile zostały ustanowione.

Art. 15a. 1. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego może wydawać LGD oraz

zarządom województw wytyczne w celu zapewnienia zgodności sposobu realizacji LSR z przepisami Unii Europejskiej w zakresie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, a także w celu zapewnienia jednolitego i prawidłowego wykonywania przez LGD zadań związanych z realizacją LSR określonych w tych przepisach oraz w przepisach ustawy. Wytyczne są kierowane do wszystkich LGD oraz zarządów województw.

2. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi:

- 1) podaje do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej wytyczne oraz ich zmiany;
- 2) ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” komunikat o miejscu publikacji wytycznych oraz ich zmian.

Art. 15b. Zarząd województwa przeprowadza kontrole realizacji LSR pod względem jej zgodności z przepisami prawa, wytycznymi, o których mowa w art. 15a ust. 1, wytycznymi, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. 412), wytycznymi, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 i art. 5 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, oraz procedurami, o których mowa w art. 33 ust. 3 lit. b rozporządzenia 2021/1060, a także pod względem osiągnięcia wskaźników określonych w LSR.

Art. 15c. LGD, zarządy województw, minister właściwy do spraw rozwoju wsi, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego oraz inne organy administracji rządowej i jednostki organizacyjne podległe organom administracji rządowej lub przez nie nadzorowane, a także inne organy samorządu terytorialnego współpracują przy realizacji zadań związanych z rozwojem lokalnym kierowanym przez społeczność.

Art. 16. (uchylony)

Art. 17. 1. Wsparcie, o którym mowa w art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2021/1060, zwane dalej „wsparciem na wdrażanie LSR”, jest udzielane podmiotowi ubiegającemu się o wsparcie na wdrażanie LSR, zwanemu dalej „wnioskodawcą”, na jego wniosek, zwany dalej „wnioskiem o wsparcie”, jeżeli są spełnione warunki udzielenia tego wsparcia określone w regulaminie naboru wniosków o wsparcie:

- 1) na operację wybraną przez LGD, która jest stroną umowy ramowej;
- 2) do wysokości środków przewidzianych w umowie ramowej.

2. Wsparcie na wdrażanie LSR nie przysługuje, jeżeli podczas dokonywania wyboru operacji:

- 1) nie zastosowano:
  - a) procedury zapewniającej bezstronność członków rady lub
  - b) kryteriów wyboru operacji, lub
- 2) nie zachowano:
  - a) składu rady zgodnego z wymaganiami określonymi w art. 31 ust. 2 lit. b rozporządzenia 2021/1060, lub
  - b) wymogu, zgodnie z którym pojedyncza grupa interesu nie kontroluje decyzji w sprawie wyboru operacji, określonego w art. 33 ust. 3 lit. b rozporządzenia 2021/1060.

3. Wsparcie na wdrażanie LSR może być udzielone również LGD, która jest stroną umowy ramowej, na operacje, które dzielą się na:

- 1) projekty grantowe;
- 2) operacje własne LGD.

4. (uchylony)

4a. Projektem grantowym jest operacja, w której LGD udziela grantów na realizację zadań służących osiągnięciu celu tej operacji przez grantobiorców.

4b. Grantobiorcą jest podmiot publiczny albo prywatny wybrany w drodze otwartego konkursu ogłoszonego przez LGD w ramach realizacji projektu grantowego.

4c. Grantobiorcą nie może być podmiot wykluczony z możliwości otrzymania wsparcia w ramach programu.

4d. Grantem są środki finansowe programu, które LGD powierzyła grantobiorcy na podstawie umowy na realizację zadań służących osiągnięciu celu projektu grantowego.

4e. Umowa o powierzenie grantu określa co najmniej:

- 1) zadania grantobiorcy służące osiągnięciu celu projektu grantowego;
- 2) kwotę grantu i wkładu własnego grantobiorcy;
- 3) warunki przekazania i rozliczenia grantu;

- 4) zobowiązanie do zwrotu grantu – w przypadku wykorzystania go niezgodnie z celem projektu grantowego;
- 5) zobowiązanie grantobiorcy do poddania się kontroli przeprowadzanej przez LGD lub inne podmioty lub instytucje do tego uprawnione lub na zlecenie tych podmiotów lub instytucji.

4f. LGD odpowiada w szczególności za:

- 1) realizację projektu grantowego zgodnie z założonym celem;
- 2) przygotowanie i przekazanie zarządowi województwa procedur wyboru i oceny grantobiorców uwzględniających kryteria wyboru grantobiorców w ramach projektów grantowych, wraz z procedurą ustalania lub zmiany tych kryteriów;
- 3) wybór grantobiorców na podstawie kryteriów, o których mowa w pkt 2;
- 4) zawieranie z grantobiorcami umów o powierzenie grantu;
- 5) rozliczanie wydatków poniesionych przez grantobiorców;
- 6) monitorowanie realizacji zadań przez grantobiorców;
- 7) kontrolę realizacji zadań przez grantobiorców;
- 8) odzyskiwanie grantów – w przypadku ich wykorzystania niezgodnie z celem projektu grantowego.

4g. Zarząd województwa zatwierdza procedury, o których mowa w ust. 4f pkt 2.

5. Do wyboru:

- 1) projektów grantowych nie stosuje się przepisów ust. 1 pkt 1 i ust. 2;
- 2) grantobiorców przepisy ust. 1 pkt 1 i ust. 2 stosuje się odpowiednio.

6. (uchylony)

Art. 18. Wsparcie, o którym mowa w art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia 2021/1060, jest udzielane LGD, która jest stroną umowy ramowej, na jej wniosek, jeżeli są spełnione warunki udzielenia tego wsparcia określone w przepisach regulujących zasady wsparcia z udziałem poszczególnych EFSI lub na podstawie tych przepisów oraz do wysokości środków przewidzianych w umowie ramowej na wsparcie w tym zakresie.

Art. 18a. (uchylony)

Art. 18b. Wniosek o wsparcie na operacje własne LGD oraz na operacje realizowane przez podmioty inne niż LGD składa się w terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o wsparcie.

Art. 18c. 1. LGD podaje do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej, uzgodniony z zarządem województwa, harmonogram naborów wniosków o wsparcie na kolejny rok, nie później niż do końca danego roku.

2. Zmiany harmonogramu, o którym mowa w ust. 1, LGD uzgadnia z zarządem województwa i zamieszcza zaktualizowany harmonogram naborów wniosków o wsparcie na swojej stronie internetowej nie rzadziej niż na koniec każdego kwartału.

Art. 19. (uchylony)

Art. 19a. 1. LGD podaje do publicznej wiadomości co najmniej na swojej stronie internetowej ogłoszenie o naborze wniosków o wsparcie.

2. Ogłoszenie o naborze wniosków o wsparcie zawiera co najmniej:

- 1) nazwę LGD oraz zarządu województwa;
- 2) przedmiot naboru wniosków o wsparcie;
- 3) informację o podmiotach uprawnionych do ubiegania się o wsparcie na wdrażanie LSR;
- 4) termin, miejsce oraz formę składania wniosków o wsparcie;
- 5) miejsce publikacji regulaminu naboru wniosków o wsparcie;
- 6) dane do kontaktu.

3. Regulamin naboru wniosków o wsparcie określa co najmniej:

- 1) zakresy wsparcia na wdrażanie LSR, których dotyczy nabór wniosków o wsparcie;
- 2) limit środków przeznaczonych na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach danego naboru wniosków o wsparcie;
- 3) maksymalny, dopuszczalny poziom wsparcia na wdrażanie LSR, kwotę wsparcia na wdrażanie LSR lub minimalną i maksymalną kwotę wsparcia na wdrażanie LSR;
- 4) formę wsparcia na wdrażanie LSR;
- 5) warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR;
- 6) kryteria wyboru operacji;
- 7) opis procedury udzielania wsparcia na wdrażanie LSR, w tym wskazanie i opis etapów postępowania z wnioskiem o wsparcie przez LGD oraz zarząd województwa;
- 8) termin składania wniosków o wsparcie;

- 9) sposób i formę składania wniosków o wsparcie oraz informację o dokumentach niezbędnych do udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR;
- 10) zakres, w jakim jest możliwe uzupełnianie lub poprawianie wniosków o wsparcie, oraz sposób, formę i termin złożenia uzupełnień i poprawek;
- 11) sposób wymiany korespondencji między wnioskodawcą a LGD i zarządem województwa;
- 12) czynności, które powinny zostać dokonane przed udzieleniem wsparcia na wdrażanie LSR, oraz termin ich dokonania;
- 13) informację o miejscu udostępnienia LSR, formularza wniosku o wsparcie oraz formularza umowy o udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR;
- 14) informację o środkach zaskarżenia przysługujących wnioskodawcy oraz podmiot właściwy do ich rozpatrzenia.

4. Regulamin naboru wniosków o wsparcie przyjmuje LGD w uzgodnieniu z zarządem województwa.

5. LGD może zmienić regulamin naboru wniosków o wsparcie.

6. Zmiana regulaminu naboru wniosków o wsparcie, z wyjątkiem zmiany dotyczącej zwiększenia kwoty przeznaczonej na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR na operacje w ramach danego naboru wniosków o wsparcie, jest dopuszczalna wyłącznie w sytuacji, w której w ramach danego naboru wniosków o wsparcie nie złożono jeszcze wniosku o wsparcie. Zmiana ta wymaga uzgodnienia z zarządem województwa i skutkuje wydłużeniem terminu składania wniosków o wsparcie o czas niezbędny do przygotowania i złożenia wniosku o wsparcie.

7. Przepisu ust. 6 nie stosuje się, jeżeli konieczność dokonania zmiany regulaminu naboru wniosków o wsparcie wynika z odrębnych przepisów lub ze zmiany warunków określonych w przepisach regulujących zasady wsparcia z udziałem poszczególnych EFSI lub na podstawie tych przepisów.

8. LGD udostępnia zmiany regulaminu naboru wniosków o wsparcie wraz z ich uzasadnieniem oraz wskazuje termin, od którego są stosowane, przez aktualizację ogłoszenia o naborze wniosków o wsparcie.

9. LGD unieważnia nabór wniosków o wsparcie, po akceptacji przez zarząd województwa, jeżeli:

- 1) w terminie składania wniosków o wsparcie nie złożono wniosku o wsparcie lub

- 2) wystąpiła istotna zmiana okoliczności powodująca, że wybór operacji nie leży w interesie publicznym, czego nie można było wcześniej przewidzieć, lub
- 3) postępowanie jest obciążone niemożliwą do usunięcia wadą prawną.

10. LGD podaje do publicznej wiadomości informację o unieważnieniu naboru wniosków o wsparcie. Informacja ta nie stanowi podstawy wniesienia protestu, o którym mowa w art. 22 ust. 1.

11. W przypadku unieważnienia naboru wniosków o wsparcie, którego dotyczy wniosek o wsparcie złożony w ramach tego naboru, nie przysługuje.

Art. 20. (uchylony)

Art. 21. 1. W przypadku wsparcia na wdrażanie LSR LGD dokonuje wyboru operacji:

- 1) spośród operacji, które:
    - a) są objęte wnioskami o wsparcie złożonymi w terminie, miejscu oraz formie, o których mowa w ogłoszeniu o naborze wniosków o wsparcie,
    - b) spełniają warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR,
  - 2) przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji
- i dokonuje ustalenia kwoty wsparcia na wdrażanie LSR.

1a. Jeżeli w trakcie oceny wniosku o wsparcie jest konieczne uzyskanie wyjaśnień lub dokumentów niezbędnych do oceny wniosku o wsparcie, wyboru operacji lub ustalenia kwoty wsparcia na wdrażanie LSR, LGD wzywa wnioskodawcę do złożenia tych wyjaśnień lub dokumentów.

1b. (uchylony)

1c. Wnioskodawca jest obowiązany przedstawiać dowody oraz składać wyjaśnienia niezbędne do oceny wniosku o wsparcie, wyboru operacji lub ustalenia kwoty wsparcia na wdrażanie LSR zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek. Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na podmiocie, który z tego faktu wywodzi skutki prawne.

2. (uchylony)

3. (uchylony)

4. (uchylony)

5. LGD:

- 1) przekazuje wnioskodawcy informację o wyniku oceny spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR lub wyniku wyboru wniosków o wsparcie

wraz z uzasadnieniem oceny i podaniem liczby punktów otrzymanych przez operację oraz wskazaniem ustalonej przez LGD kwoty wsparcia na wdrażanie LSR, a w przypadku:

- a) pozytywnego wyniku wyboru wniosku o wsparcie – zawierającą dodatkowo wskazanie, czy w dniu przekazania wniosków o wsparcie do zarządu województwa operacja mieści się w limicie środków przeznaczonych na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach danego naboru wniosków o wsparcie,
  - b) ustalenia przez LGD kwoty wsparcia na wdrażanie LSR niższej niż wnioskowana – zawierającą dodatkowo uzasadnienie tej wysokości,
- 2) zamieszcza na swojej stronie internetowej listę operacji spełniających warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR oraz listę operacji wybranych, ze wskazaniem, które z operacji mieszczą się w limicie środków przeznaczonych na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach danego naboru wniosków o wsparcie,
  - 3) udostępnia zarządowi województwa dokumenty potwierdzające dokonanie wyboru operacji

– w terminie 60 dni od dnia następującego po ostatnim dniu terminu składania wniosków o wsparcie.

5a. (uchylony)

6. Jeżeli:

- 1) nie są spełnione warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR albo
- 2) operacja nie została wybrana, albo
- 3) operacja została wybrana, ale nie mieści się w limicie środków przeznaczonych na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach danego naboru wniosków o wsparcie, lub LGD ustaliła kwotę wsparcia na wdrażanie LSR niższą niż wnioskowana

– informacja, o której mowa w ust. 5 pkt 1, zawiera pouczenie o możliwości wniesienia protestu na zasadach i w trybie określonych w art. 22–22m.

6a. (uchylony)

7. Pouczenie, o którym mowa w ust. 6, określa:

- 1) termin do wniesienia protestu;
- 2) zarząd województwa, do którego należy wnieść protest;

3) wymogi formalne protestu.

8. Do wyboru operacji własnych LGD przepisów ust. 1a, 1c, ust. 5 pkt 1, ust. 6 i 7 nie stosuje się.

Art. 22. 1. Wnioskodawcy przysługuje prawo wniesienia protestu od:

- 1) negatywnego wyniku oceny spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR albo
- 2) wyniku oceny spełnienia kryteriów wyboru operacji, na skutek której operacja nie została wybrana, albo
- 3) wyniku wyboru operacji, na skutek którego operacja nie mieści się w limicie środków przeznaczonych na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach danego naboru wniosków o wsparcie, lub ustalenia przez LGD kwoty wsparcia na wdrażanie LSR niższej niż wnioskowana.

1a. W przypadku gdy limit środków przeznaczony na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach danego naboru wniosków o wsparcie nie wystarcza na wybranie przez LGD operacji, ta okoliczność nie może stanowić wyłącznej przesłanki wniesienia protestu.

1b. Prawo wniesienia protestu nie przysługuje LGD.

2. (uchylony)

3. (uchylony)

4. (uchylony)

5. (uchylony)

6. (uchylony)

7. (uchylony)

8. (uchylony)

Art. 22a. 1. Wnioskodawca może wnieść protest w terminie 7 dni od dnia doręczenia informacji, o której mowa w art. 21 ust. 5 pkt 1.

2. Protest zawiera:

- 1) oznaczenie zarządu województwa właściwego do rozpatrzenia protestu;
- 2) oznaczenie wnioskodawcy;
- 3) numer wniosku o wsparcie oraz numer naboru wniosków o wsparcie;
- 4) wskazanie:
  - a) warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR lub

- b) kryteriów wyboru operacji
  - z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem, lub wskazanie, w jakim zakresie wnioskodawca nie zgadza się z ustaleniem przez LGD kwoty wsparcia na wdrażanie LSR niższej niż wnioskowana;
- 5) wskazanie zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli zdaniem wnioskodawcy takie naruszenia miały miejsce, wraz z uzasadnieniem;
- 6) podpis wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania tego wnioskodawcy.

3. W przypadku wniesienia protestu niespełniającego wymogów formalnych, o których mowa w ust. 2, lub zawierającego oczywiste omyłki LGD wzywa wnioskodawcę do jego uzupełnienia lub poprawienia w nim oczywistych omyłek, w terminie 7 dni, licząc od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia protestu bez rozpatrzenia i pouczając wnioskodawcę o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 22h.

4. Uzupełnienie protestu, o którym mowa w ust. 3, może nastąpić wyłącznie w odniesieniu do wymogów formalnych, o których mowa w ust. 2 pkt 1–3 i 6.

5. Wezwanie, o którym mowa w ust. 3, wstrzymuje bieg terminu, o którym mowa w art. 22c ust. 3. Bieg terminu ulega zawieszeniu na czas uzupełnienia lub poprawienia protestu, o którym mowa w ust. 3.

6. Błędne pouczenie lub brak pouczenia, o którym mowa w art. 21 ust. 6, nie wpływa negatywnie na prawo wnioskodawcy do wniesienia protestu.

Art. 22b. 1. Wnioskodawca może wycofać protest do czasu zakończenia rozpatrywania protestu przez zarząd województwa.

2. Wycofanie protestu następuje przez złożenie odpowiednio właściwej LGD albo właściwemu zarządowi województwa oświadczenia o wycofaniu protestu.

3. W przypadku wycofania protestu przez wnioskodawcę protest pozostawia się bez rozpatrzenia.

4. W przypadku wycofania protestu:

- 1) ponowne jego wniesienie jest niedopuszczalne;
- 2) wnioskodawca nie może wnieść skargi do sądu administracyjnego.

Art. 22c. 1. Protest jest wnoszony za pośrednictwem LGD i rozpatrywany przez zarząd województwa.

2. O wniesionym proteście LGD informuje niezwłocznie zarząd województwa w terminie 7 dni od dnia wniesienia protestu.

3. LGD w terminie 14 dni od dnia otrzymania protestu weryfikuje wyniki dokonanej przez siebie oceny operacji w zakresie warunków, kryteriów i zarzutów, o których mowa w art. 22a ust. 2 pkt 4 i 5, oraz:

- 1) dokonuje zmiany podjętego rozstrzygnięcia, co skutkuje odpowiednio skierowaniem operacji do właściwego etapu oceny albo wybraniem operacji i dokonaniem aktualizacji listy, o której mowa w art. 21 ust. 5 pkt 2, informując o tym wnioskodawcę oraz zarząd województwa, albo
- 2) kieruje protest wraz z otrzymaną od wnioskodawcy dokumentacją do zarządu województwa właściwego do udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR, którego dotyczy protest, załączając do niego stanowisko dotyczące braku podstaw do zmiany podjętego rozstrzygnięcia, oraz informuje wnioskodawcę o przekazaniu protestu.

Art. 22d. 1. Zarząd województwa rozpatruje protest, weryfikując prawidłowość oceny operacji w zakresie warunków, kryteriów i zarzutów, o których mowa w art. 22a ust. 2 pkt 4 i 5, w terminie nie dłuższym niż 21 dni, licząc od dnia jego otrzymania. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy w trakcie rozpatrywania protestu jest konieczne skorzystanie z pomocy ekspertów, termin rozpatrzenia protestu może być przedłużony, o czym zarząd województwa informuje wnioskodawcę. Termin rozpatrzenia protestu nie może przekroczyć łącznie 45 dni od dnia jego otrzymania.

2. Do ekspertów przepisy rozdziału 17 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 stosuje się odpowiednio.

Art. 22e. 1. Zarząd województwa przekazuje wnioskodawcy informację o wyniku rozpatrzenia jego protestu. Informacja ta zawiera w szczególności:

- 1) treść rozstrzygnięcia polegającego na uwzględnieniu albo nieuwzględnieniu protestu, wraz z uzasadnieniem;

2) pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 22h – w przypadku nieuwzględnienia protestu.

2. W przypadku uwzględnienia protestu zarząd województwa kieruje wniosek o wsparcie do LGD w celu:

- 1) uwzględnienia stanowiska zarządu województwa w zakresie spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR i dokonania oceny operacji przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji oraz w celu ustalenia kwoty wsparcia na wdrażanie LSR – w przypadku gdy uwzględnienie protestu dotyczy spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR; przepisy art. 21 ust. 5–7 stosuje się odpowiednio;
- 2) ponownej oceny operacji w zakresie kryteriów wyboru operacji lub w zakresie ustalenia kwoty wsparcia na wdrażanie LSR, z których oceną lub ustaleniem wnioskodawca się nie zgadza, oraz aktualizacji listy, o której mowa w art. 21 ust. 5 pkt 2, i informuje wnioskodawcę o przekazaniu sprawy – w przypadku gdy uwzględnienie protestu dotyczy spełnienia kryteriów wyboru operacji lub ustalenia kwoty wsparcia na wdrażanie LSR; przepisy art. 21 ust. 5 stosuje się odpowiednio, a w przypadku negatywnego wyniku ponownej oceny operacji do informacji załącza dodatkowo pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 22h.

Art. 22f. 1. Protest pozostawia się bez rozpatrzenia, jeżeli mimo prawidłowego pouczenia, o którym mowa w art. 21 ust. 6, został wniesiony:

- 1) po terminie lub bez spełnienia wymogów określonych w art. 22a ust. 2 pkt 4 lub 5, o czym wnioskodawca jest informowany przez LGD;
- 2) przez podmiot wykluczony z możliwości otrzymania wsparcia, o czym wnioskodawca jest informowany przez zarząd województwa.

2. Informacja, o której mowa w ust. 1, zawiera pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 22h.

Art. 22g. Do procedury odwoławczej, o której mowa w art. 22–22f, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, z tym że:

- 1) stosuje się przepisy dotyczące doręczeń i sposobu obliczania terminów;

- 2) w weryfikacji, o której mowa w art. 22c ust. 3, a także w ponownej ocenie, o której mowa w art. 22e ust. 2 pkt 2, nie mogą brać udziału osoby, które były zaangażowane w przygotowanie operacji; w tym zakresie przepisy art. 24 § 1 pkt 1–4, 6 i 7 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio;
- 3) w rozpatrywaniu protestu nie mogą brać udziału osoby, które były zaangażowane w przygotowanie operacji lub jej ocenę; w tym zakresie przepisy art. 24 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

Art. 22h. 1. W przypadku nieuwzględnienia protestu, negatywnego wyniku ponownej oceny operacji lub pozostawienia protestu bez rozpatrzenia, w tym w przypadku, o którym mowa w art. 22m ust. 2 pkt 1, wnioskodawca może w tym zakresie wnieść skargę do sądu administracyjnego zgodnie z art. 3 § 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

2. Skarga jest wnoszona przez wnioskodawcę bezpośrednio do wojewódzkiego sądu administracyjnego w terminie 14 dni od dnia:

- 1) otrzymania informacji, o której mowa w art. 22e ust. 1 albo ust. 2 pkt 2, art. 22f albo art. 22m ust. 2 pkt 1,
- 2) upływu terminu na uzupełnienie protestu lub poprawienie w nim oczywistych omyłek – w przypadku, o którym mowa w art. 22a ust. 3

– wraz z kompletną dokumentacją w sprawie.

3. Kompletna dokumentacja, o której mowa w ust. 2, obejmuje:

- 1) wniosek o wsparcie,
- 2) informację o wynikach wyboru, o której mowa w art. 21 ust. 5 pkt 1,
- 3) wniesiony protest, o którym mowa w art. 22 ust. 1,
- 4) informację, o której mowa w art. 22e ust. 1 albo ust. 2 pkt 2, art. 22f albo art. 22m ust. 2 pkt 1

– wraz z ewentualnymi załącznikami.

4. Kompletna dokumentacja, o której mowa w ust. 2, jest wnoszona przez wnioskodawcę w oryginale lub w postaci uwierzytelnionej kopii.

5. Skarga podlega wpisowi stałemu.

6. Wojewódzki sąd administracyjny rozpoznaje skargę w zakresie, o którym mowa w ust. 1, w terminie 30 dni od dnia jej wniesienia.

7. Wniesienie skargi po terminie powoduje pozostawienie jej bez rozpoznania.

8. W przypadku wniesienia skargi bez kompletnej dokumentacji lub bez uiszczenia wpisu stałego wojewódzki sąd administracyjny wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia dokumentacji lub uiszczenia wpisu w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia skargi bez rozpoznania. W przypadku niewykonania wezwania w terminie skargę pozostawia się bez rozpoznania. Wezwanie wstrzymuje bieg terminu, o którym mowa w ust. 6.

9. W wyniku rozpoznania skargi wojewódzki sąd administracyjny może:

- 1) uwzględnić skargę, stwierdzając, że:
  - a) ocena operacji została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i naruszenie to miało istotny wpływ na wynik oceny, przekazując jednocześnie sprawę do ponownego rozpatrzenia przez LGD,
  - b) pozostawienie protestu bez rozpatrzenia było nieuzasadnione, przekazując sprawę do rozpatrzenia przez zarząd województwa albo LGD;
- 2) oddalić skargę – w przypadku jej nieuwzględnienia;
- 3) umorzyć postępowanie w sprawie, jeżeli jest ono bezprzedmiotowe.

Art. 22i. 1. Skargę kasacyjną wraz z kompletną dokumentacją może wnieść bezpośrednio do Naczelnego Sądu Administracyjnego:

- 1) wnioskodawca,
- 2) zarząd województwa,
- 3) LGD

– w terminie 14 dni od dnia doręczenia rozstrzygnięcia wojewódzkiego sądu administracyjnego, przy czym przepisy art. 22h ust. 3, 4, 7 i 8 stosuje się odpowiednio.

2. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje skargę kasacyjną w terminie 30 dni od dnia jej wniesienia.

Art. 22j. Na prawo wnioskodawcy do wniesienia skargi do sądu administracyjnego nie wpływa negatywnie błędne pouczenie albo brak pouczenia, o którym mowa w art. 21 ust. 6, art. 22a ust. 3, art. 22e ust. 1 pkt 2 albo ust. 2 pkt 2, art. 22f ust. 2 albo art. 22m ust. 2 pkt 1.

Art. 22k. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do postępowania przed sądami administracyjnymi stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi dotyczące aktów lub

czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4, z wyłączeniem art. 52–55, art. 61 § 3–6, art. 115–122, art. 146, art. 150 i art. 152 tej ustawy.

Art. 22l. 1. Procedura odwoławcza, o której mowa w art. 22–22k, nie wstrzymuje zawierania umów z wnioskodawcami, których operacje zostały wybrane przez LGD.

2. W przypadku wniesionego protestu od negatywnego wyniku oceny spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR procedura odwoławcza wstrzymuje zawieranie umów z wnioskodawcami, których operacje zostały wybrane przez LGD, do momentu uwzględnienia przez LGD stanowiska zarządu województwa, o którym mowa w art. 22e ust. 2 pkt 1.

Art. 22m. 1. Prawomocne rozstrzygnięcie sądu administracyjnego polegające na oddaleniu skargi, odrzuceniu skargi albo pozostawieniu skargi bez rozpoznania kończy procedurę odwoławczą oraz procedurę wyboru operacji.

2. W przypadku gdy na jakimkolwiek etapie postępowania w zakresie procedury odwoławczej zostanie wyczerpana kwota środków, o których mowa w art. 32 ust. 4 rozporządzenia 2021/1060, przewidzianych w umowie ramowej na realizację LSR w ramach środków pochodzących z danego EFSI:

- 1) LGD lub zarząd województwa pozostawia protest bez rozpatrzenia, informując o tym wnioskodawcę, pouczając jednocześnie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 22h;
- 2) sąd administracyjny, uwzględniając skargę, stwierdza tylko, że ocena operacji została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i nie przekazuje sprawy do ponownego rozpatrzenia.

Art. 23. 1. Po dokonaniu przez LGD wyboru operacji zarząd województwa dokonuje ostatecznej weryfikacji kwalifikowalności, o której mowa w art. 33 ust. 3 lit. d rozporządzenia 2021/1060, i udziela wsparcia na wdrażanie LSR lub odmawia jego udzielenia.

2. W przypadku gdy w dokumentach, o których mowa w art. 21 ust. 5 pkt 3, zarząd województwa stwierdzi braki lub będzie konieczne uzyskanie wyjaśnień, wzywa LGD do uzupełnienia braków lub złożenia wyjaśnień w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż 7 dni.

3. Jeżeli nie są spełnione warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR, zarząd województwa informuje niezwłocznie wnioskodawcę o odmowie udzielenia tego wsparcia, w formie pisemnej lub w formie elektronicznej, a w przypadku tego wsparcia współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – zgodnie z przepisami ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027.

3a. W przypadku wsparcia na wdrażanie LSR współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus do doręczania informacji o odmowie udzielenia tego wsparcia, o której mowa w ust. 3, stosuje się przepisy działu I rozdziału 8 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

3b. W przypadku odmowy udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR przez zarząd województwa z przyczyn innych niż unieważnienie naboru wniosków wnioskodawcy przysługuje prawo wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

4. Jeżeli są spełnione warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR, zarząd województwa udziela go zgodnie z przepisami regulującymi zasady wsparcia z udziałem poszczególnych EFSI, do limitu środków przeznaczonych na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach danego naboru wniosków o wsparcie.

5. Wyczerpanie środków w ramach limitu środków przeznaczonych na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach danego naboru wniosków o wsparcie nie stanowi przeszkody w udzieleniu tego wsparcia na daną operację, jeżeli w wyniku wniesienia protestu albo uwzględnienia skargi przez sąd administracyjny LGD wybrała tę operację, a zarząd województwa ustali, że są spełnione pozostałe warunki udzielenia tego wsparcia, kryteria wyboru operacji są spełnione w takim stopniu, że wsparcie na wdrażanie LSR na tę operację powinno zostać udzielone oraz jeżeli nie została wyczerpana kwota środków, o których mowa w art. 32 ust. 4 rozporządzenia 2021/1060, przewidzianych w umowie ramowej na realizację LSR w ramach środków pochodzących z danego EFSI.

6. W przypadku stwierdzenia, że wniosek o wsparcie zawiera braki, jest wypełniony nieprawidłowo lub zawiera oczywiste omyłki, zarząd województwa wzywa wnioskodawcę do usunięcia tych braków lub nieprawidłowości lub

poprawienia oczywistych omyłek w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż 7 dni i nie dłuższym niż 14 dni, pod rygorem pozostawienia tego wniosku bez rozpatrzenia.

7. W przypadku ustalenia przez LGD kwoty wsparcia na wdrażanie LSR, niższej niż określona przez wnioskodawcę we wniosku o wsparcie, zarząd województwa może wezwać tego wnioskodawcę do modyfikacji wniosku o wsparcie w zakresie wynikającym z ustalonej kwoty wsparcia na wdrażanie LSR w terminie nie krótszym niż 7 dni i nie dłuższym niż 14 dni, pod rygorem pozostawienia tego wniosku bez rozpatrzenia.

8. Usunięcie braków lub nieprawidłowości we wniosku o wsparcie lub poprawienie w nim oczywistych omyłek nie może prowadzić do jego istotnej modyfikacji mającej wpływ na wynik wyboru operacji dokonanego przez LGD.

9. Jeżeli po upływie 6 miesięcy od dnia udostępnienia przez LGD zarządowi województwa dokumentów potwierdzających dokonanie wyboru operacji okaże się, że nie jest możliwe udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach limitu środków przeznaczonych na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach danego naboru wniosków o wsparcie, zarząd województwa informuje wnioskodawcę o braku dostępnych środków na udzielenie tego wsparcia i pozostawia wniosek o wsparcie bez rozpatrzenia.

10. Do projektów grantowych przepisy ust. 3–4 i 6–8 stosuje się odpowiednio.

Art. 24. Właściwym miejscowo w sprawie udzielenia wsparcia na daną operację jest zarząd województwa, z którym została zawarta umowa ramowa dotycząca LSR, w ramach której będzie realizowana ta operacja.

Art. 25. (pominięty)

Art. 26. Lokalną grupę działania, o której mowa w art. 15 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. z 2022 r. poz. 2138 oraz z 2023 r. poz. 412), oraz stowarzyszenie wybrane zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz. U. z 2021 r. poz. 664), uznaje się za LGD, jeżeli spełniają wymagania określone w przepisach, o których mowa w art. 1 pkt 1, oraz w art. 4.

Art. 27. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia²⁾.

---

²⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 18 marca 2015 r.